

Tartu Ülikooli rektori Toomas Asseri kõne raamatukogu 220. aastapäeval

Toomas Asser

Tartu Ülikooli rektor, professor

Austatud Eesti Vabariigi president, lugupeetud linnapea, hea raamatukogupere, head külalised!

Tartu Ülikooli raamatukogu juhtmõtte järgi on raamatukogu „Tarkuse ja nooruse kohtumispaik“. Nii see tõesti on, ehkki üksikisiku elus ei pruugi tarkus ja noorus ju alati käsikäes käia. Samas ei tohiks seda hüüdlausest ka nii tõlgenda, et noortel tarkusega enne ülikooli ja raamatukokku jõudmist asja poleks. Meie noored on targad. Aga raamatukogu on sõlmpunkt, mis aitab need kaks omavahel kokku tuua, noortel tunnetada tarkuse mõõtu ja tarkadel tunda end nooremana. Tegelikult on

raamatukogu roll aga ühendada kõiki inimesi, kel on soov midagi uut teada saada. Ka noori, kes alles oma ülikooliteed ootamas, inimesi, kel on ülikooliõpingutest juba kaua aega möödunud või keda pole elu üldse ülikooli toonudki.

On väga sümboolne, et tähistame Tartu Ülikooli raamatukogu suurt aastapäeva just siin, selles ruumis, selles majas, kus raamatukogu tegutses tervelt 180 aastat. Usun, et igal Tartu Ülikooli vilistlasel on seoses raamatukoguga rääkida oma lugu, olgu see lugu sündinud siin Toomkiriku müüride vahel või praeguses Struve tänava majas.



Mina ise hakkasin siin majas raamatuid laenutama juba keskkooliõpilasena. Hiljem, ülikooliõpingute ajal, oligi minu peamine liikumistrajektor selle maja ja vana anatoomikumi vahel.

Raamatukogu 220 tegutsemisaasta jooksul on siin töötanud inimesed teinud seda tööd mitte üksnes pühendunult, vaid suure kirega. Õigem oleks ehk isegi öelda, et see pole neile olnud alati mitte töö, vaid elu. Näiteks raamatukogu asutaja Karl Simon Morgenstern elas sedavõrd innustunult oma raamatukogule kaasa, et kui keiser Nikolai I 1829. aastal seda maja külastas, määras ülikooli rektor Moier keisri saatjaks mitte Morgensterni, vaid raamatukogu noore bibliotekaari Emil Andersi. Seda puhtalt põhjusel, et Morgenstern olnuks keisri saatjana liialt pealetükkiv ja rohkesõnaline ja poleks suutnud end oma majast rääkides tagasi hoida. Emil Anders oli keisri külaskäigu aegu alles kolm aastat raamatukogus töötanud noor mees ja oli võimeline keisri küsimustele vastama tagasihoidlikult „jah“ või „ei“. Oma mälestustes on Anders aga kirjeldanud, kuidas tema kogenud kolleegid jätsid oma elutöö alles siis, kui neil polnud enam jõudu iga päev Toomemäest üles jalutada. Kui Anders lõpuks eaka mehena ise sama probleemi ees seisis, ei jätnud ta mitte oma

ametit maha, vaid kolis raamatukokku elama. Kuna tänase aktuse pealkiri on „Raamatukogu on mu kodumaa“, siis on Emil Andersist rääkides sobilik tuua siia ka näide sellest, kuidas tal ei õnnestunud vaatamata mitmetele sellekohastele püüdlustele kuidagi Tartust võõrsile kolida, sest raamatukogu oli tõesti tema kodumaa. Tema hing asus selles majas.

Minu eelnev jutt ei ole mõeldud vihjeks raamatukogu praegustele töötajatele. Usun ja loodan, et praegusel ajal osatakse töö- ja eraelu lahus hoida. Isegi kui tean, et raamatukogutööga seotud kirk on teiega ka väljaspool tööaega. Just see pühendumus annab raamatukogule tema peaaegu et füüsiliselt tajutava aate. Ka Struve tänava majas on see fluidum igal sammul tunda. Sellest, kuidas raamatukogu on tänapäeval palju enam kui üksnes raamatute hankimise koht, saaks rääkida terve konverentsi jagu, seetõttu ma tänasel pidupäeval sellel pikalt ei peatu. Igal juhul on rõõm näha, et raamatukogu astub ühte sammu nii ülikooli akadeemilise kogukonna vajadustega, tehnoloogia arenguga kui ka ühiskonnas toimivate muutustega. Nii hoida!

Palju õnne!
Elagu ja õitsegu Tartu Ülikooli raamatukogu!



Toomas Asser esinemas TÜ raamatukogu 220. aastapäeval.